

هائیه شجاعی زند

نویسنده

از آن روزی که شبکه‌های اجتماعی و پلتفرم‌ها هم دوش روزه‌های حسینی پای کار آمدند، حساسیت‌ها نسبت به محتوای ترویجی این رسانه‌ها افزایش یافت. نظارتی که بعد از پخش فصل چهارم برنامه «مهلا» ابعاد تازه‌ای گرفته است. این برنامه که با محوریت ایام محرم روی پلتفرم روبیکا به نمایش درآمده، در موجی از حواشی مثبت و منفی این روزها بسیار خبر ساز شده است.

امسال هم همچون سال‌های پیش شبکه‌های اجتماعی آستین بالا زدند و بر عزای حسین مجلس به پا کردند. مهلا نام یکی از همین برنامه‌هاست که در چهارمین فصل خود در بستر روبیکا با اجرای مداح سرشناس کشورمان محمد حسین پویانفر هر شب با یک ویژه برنامه در فضای مجازی میهمان مخاطبانش بود و کم حاشیه نداشت. حواشی که گاهی تبلیغات رسانه‌ای ایجاب می‌کند که کاربران سرگردان فضای مجازی را به سمت خودش بکشاند. اما گاه مضمون صحبت‌های میهمانان برنامه‌های می‌شود برای اظهار نظرهایی که تا ایجاد سوءتفاهم و برداشت‌های ناصواب پیش می‌رفت.

مهلا مخاطب داشت و لیست عوامل تولید و میهمانان برنامه نشان می‌دهد کم‌هزینه هم نبوده است. آنجایی که بعد از برنامه، نزدیکان مهران غفوریان بند را آب می‌دهند که برای حضورش یک میلیارد تومان هدیه گرفته و خودش هم منکر نمی‌شود. اما غفوریان تنها سلبریتی این برنامه نبود. در میان میهمانان، وزیر و خواننده و شخصیت‌های مطرح دیگری هم بودند که هر کدام حواشی خود را داشتند و به نوعی هر برنامه بی‌دردسر به سرانجام نرسید. حواشی که بازار پخش شبکه نمایش‌های خانگی برای فروش بیشتر همواره از آن استقبال کرده است. اما حواشی این روزهای برنامه مهلا که از سوی میهمانانش شعله کشیده است گاه عبور از خط قرمزهایی است که یک روی آن صحبت‌های کنایه آمیزی است که ریشه‌ها را مورد هدف قرار داده است.

از عوامل تولید برنامه اسامی نام آشنایی را می‌توان دید که نام احسان علیخانی را تداعی می‌کنند. اسامی‌ای که روزگاری در برنامه عصر جدید در کنار او کار یاد گرفته‌اند و امروز سری در سراها درآورده‌اند. هر چند در خیرها دست به دست می‌شود که اگرچه نام احسان علیخانی در تیتراژ برنامه نیست اما از او به‌عنوان «مرد در سایه» این برنامه یاد می‌کنند. امیر حسین بزرگ زادگان و ایمان قیاسی از جمله این عوامل‌اند که مخاطب خود را شناخته‌اند و می‌دانند چگونه حسینی خود را بیارایند و در میان درد دل‌های مجری و میهمان، رویکرد برنامه خود را به سرانجام برسانند.

برنامه مهلا یک برنامه سلبریتی محور است اما این برنامه تنها به دعوت از سلبریتی‌ها اکتفا نکرده و برای جذب حداکثری مخاطبان خود چهارچوب گفت‌وگو را در قالب یک روایت داستانی چند پرده‌ای در پلتفرم‌های شبکه نمایش خانگی بازگذاری کرد. داستانی که در نقطه عطف‌های خود مخاطب را تا انتها پای برنامه نگه می‌دارد و میهمانی که در همان چهارچوب تنظیم شده در یک گفت‌وگوی حساس شده خواسته یا ناخواسته با رویکرد هدف‌گذاری شده برنامه خود را همسو و هم‌جهت نشان می‌دهد. شاید در میان برنامه‌های گفت‌وگو محور این اتفاق خوبی باشد؛ جدا از اینکه رویکرد برنامه چیست. اگر این برنامه توانسته پیام خود را از زبان سلبریتی‌های اسم و رسم دار به مخاطبان خود بگوید رسانتش را انجام داده اما موفقیت مهلا به همین جا ختم نمی‌شود. علاوه بر این برنامه مهلا نقطه عطف‌های هر قسمت را به ترندهای پر مخاطب فضای مجازی تبدیل می‌کند تا بر سیل مخاطبانش بیفزاید یعنی از ظرفیت‌های رسانه‌ای در جهت جذب مخاطب بهره می‌برد. بر اساس آمار و ارقام سال پیش، تعداد مخاطب این برنامه به مرز ۳۳ میلیون نفر رسید و احتمالاً این آمار و ارقام در محرم امسال بسیار بیشتر است.

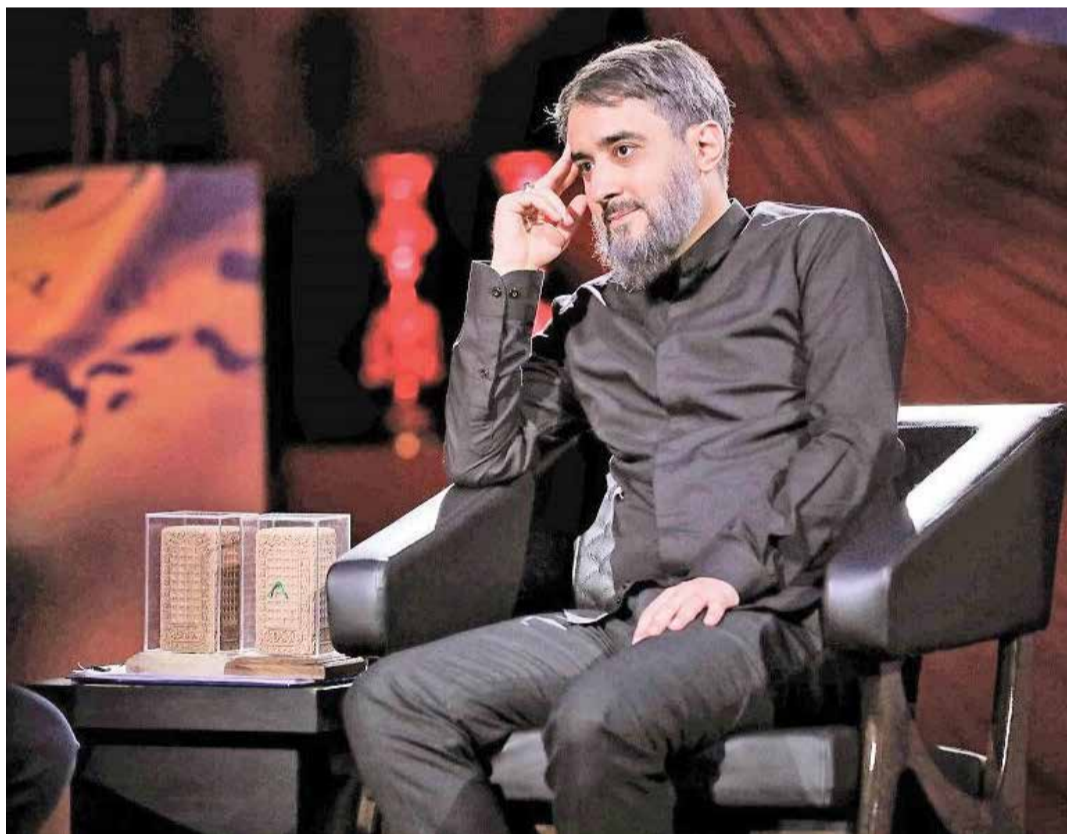
برنامه سلبریتی محور مهلا در زیر خیمه امام حسین علیه السلام بساط نمایشی پر مخاطب را به راه انداخته است. اما باید مواظب بود و احتیاط کرد چرا که هر زمان پای دلار و دینار به وسط آمد جبهه حق جا ماند. برای فاصله‌گذاری با همین لغزش‌ها است که واژه نوکری را با اسم امام حسین (ع) عجین کردند تا هر زمان که قصد کردید در زیر خیمه امام حسین (ع) علم به با کنیید قید تعلقات این دنیایی را بزنید که مبدا پاپیج نوکریتان شود.

پرتگاه برنامه مهلا کجا بود؟

مرور حوادث اخیر نشان می‌دهد که در میان اختلاف‌نظرها و اعتراضات جدایی از کسانی که در صف اول فتنه‌گری‌ها هستند امام حسین (ع) نقطه اتحاد ملت، بلکه نقطه اتحاد تمام مسلمانان و حتی غیرمسلمانان آزاد است. بنابراین خیمه حسین (ع) تنها

سیاه پوشی حاشیه‌دار «مهلا»

یک خیمه واحد است که همه زیر آن سینه می‌زنند. برداشت‌های سلیقه‌ای از خیمه امام حسین (ع) می‌تواند سوءتفاهم‌های آشکاری را ایجاد کند، سوءتفاهم‌هایی که برنامه مهلا از آن کم نداشت. که اگر به عوامل برنامه این انحرافات را متذکر شویم حتماً با این جمله تکراری جذب حداکثری برای خطایشان بهانه‌تراشی می‌کنند.

بخشی از حواشی این برنامه مانند اظهارنظرهایی مانند مرزبندی محرم و امام حسین (ع) با جمهوری اسلامی، اشاره به بی‌حجابی‌های امروز و این نتیجه‌گیری که بی‌حجاب به خدا اعتقاد دارد اما جمهوری اسلامی را قبول ندارد و یا آنجایی که یک خواننده و مدرس آواز در چهارمین برنامه مهلا در بخشی از صحبت‌هایش گفته بود: «کسی که از امام حسین (ع) دم می‌زند نباید به ناموس مردم سیلی بزند.» نشان می‌دهد که هم مسیری این حواشی، اتفاقی نبوده است.

اشتباه رویکردی در برنامه مهلا

اشتباه رویکردی در برنامه مهلا از آنجا شروع می‌شود که به تصور جذب حداکثری تلاش کنیم تا میان عاشورای حسینی و جمهوری اسلامی فاصله و مرزبندی قرار دهیم تا مبدا که کسی به این بهانه از حقیقت وجودی امام حسین (ع) جا بماند. این درحالی است که حکومت اسلامی خط و ربطش را در همان مسیری پی‌ریزی کرده که امام حسین (ع) برای حکومت حقا در نظر داشت. فاصله‌گذاری از حکومت اسلامی یعنی تعریف دو اسلام یکی آنکه قرآن و روایات و ائمه (ع) برایمان تعریف کرده‌اند و گروه دیگری که قرار است زیر خیمه امام حسین (ع) تعریف خودشان را از دین جدای از حکومت ارائه کنند. شاید تنها بهانه برای این جداسازی از منظر کسانی که خود را خیرخواه و مصلحت‌اندیش می‌دانند وجود انحرافات فردی در جمهوری اسلامی است که در عالم واقع نمی‌توان امر جزئی را به کل منصوب کرد. یعنی در مسیر تحقق حکومت اسلامی، اشتباه و خطای فردی بر عهده حکومت اسلامی نیست بلکه برگردن کسانی است که میان منفعت مادی خود و جبهه حق، گزینه اول را انتخاب کردند و از حق روحی برگرداندند و اینها نه در ابعاد حاکمیتی بلکه در ابعاد فردی قابل طرح است. مانند آنکه بگوییم چون در حکومت امام حسین (ع) کسی ناخلف شد پس حکومتش از اساس مشروعیت اسلامی بودن ندارد.

برنامه‌های گفت‌وگو محور بخصوص اگر با محوریت محرم ساخته شود حریم‌ها و چهارچوب بندی‌های خاص خود را می‌طلبد که با نظارت کارشناسان فرهنگی و مذهبی قابل تحقق است. قدر مسلم یک سلبریتی بواسطه شهرتش نمی‌تواند مرجعیت صحبت راجع به دین در قامت امر اجتماعی داشته باشد و از این منظر برای دین‌داری مردم نسخه بیچید. بخصوص اینکه سلبریتی‌ها و از همه مهم‌تر هنرمندان روح لطیفی دارند که با کوچکترین چرقای احساسات‌شان شعله می‌کشد و با دگرگونی فضای احساسی‌شان تغییر مسیر می‌دهند. نمونه کامل و واضح این ادعا صحبت‌های افسانه‌های با یگان است و واگویی‌هایش از دین و تغییر مسیری که هنوز برای بسیاری تعجب‌آور است اما جای تعجب آنجاست که بخواهیم از این دروازه برای مردم نسخه دین‌داری بیچیم.

هرچند برنامه مهلا تمام و کمال بر پایه اشکال نیست و می‌توان جنبه‌های مثبتی را از دل همین گفت‌وگوها بیرون کشید اما آدرس‌های غلطی که در لابه‌لای صحبت‌های بحق میهمانان بیان می‌شود سبب شده تا از یک تریبون سازنده به ضد خود تبدیل شود. برنامه مهلا یک برنامه با شعائر مذهبی است که با نام امام حسین (ع) خود را عجین می‌داند اما خواسته و ناخواسته نتوانسته هم مسیر با آن حرکت کند. کج‌راهی‌های که بسیاری از کارشناسان مذهبی رویه‌ای که مهلا پیش گرفته را نپسندیدند و مرور فضای مجازی پر است از نقدهای طول و درازی که تلاش دارند به‌عنوان محلل، شک و شبهه‌های مهلا را رفع و رجوع کنند.

به طور کلی برنامه مناسبیتی گفت‌وگو محور که تا حد زیادی بر ابزار ارادت و توسل به آن حضرت محدود می‌شود و تنها در بطن خود، جنبه عاطفی و احساسی دارد از بیان موضوعات با اهمیتی که نسل جوان تشنه آگاهی از آنها است، وقت چندانی نمی‌ماند و البته که در قالب یک برنامه سلبریتی محور امکان طرحش وجود ندارد و اگر هدف از ساخت برنامه‌ای پرداختن به نهضت عاشورا از منظر جامعه‌شناختی است یعنی بررسی و تحلیل وضعیت اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جامعه‌ای است که نهضت اباعبدالله (ع) در آن به وقوع پیوست، آن گاه انتخاب میهمان از این نظر که چه قدر وجاهت نظردهی دارد اهمیت می‌یابد.

اگرچه نام احسان علیخانی در تیتراژ برنامه نیست اما از او به‌عنوان «مرد در سایه» این برنامه یاد می‌کنند. امیر حسین بزرگ زادگان و ایمان قیاسی از جمله این عوامل‌اند که مخاطب خود را شناخته‌اند و می‌دانند چگونه حسینیه خود را بیارایند و در میان درد دل‌های مجری و میهمان، رویکرد برنامه خود را به سرانجام برسانند